

BELGISCHE KAMER VAN
VOLKSVERTEGENWOORDIGERS

31 oktober 2025

WETSONTWERP
houdende diverse bepalingen
(art. 111 tot 134)

Verslag van de tweede lezing
namens de commissie
voor Sociale Zaken, Werk en
Pensioenen
uitgebracht door
mevrouw Isabelle Hansez

InhoudBlz.

I. Algemene bespreking.....	3
II. Artikelsgewijze bespreking en stemmingen	5

Zie:

- Doc 56 0963/ (2024/2025):
- 001: Wetsontwerp.
 - 002: Advies van de Gegevensbeschermingsautoriteit.
 - 003 tot 011: Amendementen.
 - 012: Verslag (Justitie).
 - 013: Verslag van de eerste lezing (Sociale Zaken).
 - 014: Artikelen aangenomen in eerste lezing (Sociale Zaken).
 - 015: Zaak zonder verslag (Mobiliteit) (art. 78.7 Rgt.)
 - 016: Amendementen.
 - 017: Verslag van de eerste lezing (Sociale Zaken).
 - 018: Artikelen aangenomen in eerste lezing (Sociale Zaken).
 - 019: Verslag van de eerste lezing (Financiën).
 - 020: Artikelen aangenomen in eerste lezing (Financiën).
 - 021 en 022: Amendementen.
 - 023: Verslag van de tweede lezing (Sociale Zaken).

CHAMBRE DES REPRÉSENTANTS
DE BELGIQUE

31 octobre 2025

PROJET DE LOI
portant des dispositions diverses
(art. 111 à 134)

Rapport de la deuxième lecture
fait au nom de la commission
des Affaires sociales, de l'Emploi et
des Pensions
par
Mme Isabelle Hansez

SommairePages

I. Discussion générale.....	3
II. Discussion des articles et votes	5

Voir:

- Doc 56 0963/ (2024/2025):
- 001: Projet de loi.
 - 002: Avis de l'Autorité de protection des données.
 - 003 à 011: Amendements.
 - 012: Rapport (Justice).
 - 013: Rapport de la première lecture (Affaires sociales).
 - 014: Articles adoptés en première lecture (Affaires sociales).
 - 015: Affaire sans rapport (Mobilité) (Art. 78.7 Rgt.)
 - 016: Amendements.
 - 017: Rapport de la première lecture (Affaires sociales).
 - 018: Articles adoptés en première lecture (Affaires sociales).
 - 019: Rapport de la première lecture (Finances).
 - 020: Articles adoptés en première lecture (Finances).
 - 021 et 022: Amendements.
 - 023: Rapport de la deuxième lecture (Affaires sociales).

**Samenstelling van de commissie op de datum van indiening van het verslag/
Composition de la commission à la date de dépôt du rapport**

Voorzitter/Président: Denis Ducarme

A. — Vaste leden / Titulaires:

N-VA	Eva Demesmaeker, Wouter Raskin, Axel Ronse
VB	Kurt Moons, Ellen Samyn
MR	Denis Ducarme, Florence Reuter
PS	Caroline Désir, Marie Meunier
PVDA-PTB	Nadia Moscufo, Robin Tonniau
Les Engagés	Isabelle Hansez, Anne Pirson
Vooruit	Anja Vanrobaeys
cd&v	Nathalie Muylle
Ecolo-Groen	Sarah Schlitz
Open Vld	Vincent Van Quickenborne

B. — Plaatsvervangers / Suppléants:

Kathleen Depoorter, Frieda Gijbels, Lotte Peeters, Wim Van der Donckt
Britt Huybrechts, Dieter Keuten, Dominiek Snelpe
Daniel Bacquellaine, Christophe Bombled, Victoria Vandenberg
Frédéric Daerden, Dimitri Legasse, Sophie Thémont
Roberto D'Amico, Kim De Witte, Raoul Hedebouw
Xavier Dubois, Jean-François Gatelier, Aurore Tourneur
Fatima Lamarti, Funda Oru
Leentje Grillaert, Nahima Lanjri
Jeroen Van Lysebettens, Dieter Vanbesien
Alexia Bertrand, Irina De Knop

N-VA	: Nieuw-Vlaamse Alliantie
VB	: Vlaams Belang
MR	: Mouvement Réformateur
PS	: Parti Socialiste
PVDA-PTB	: Partij van de Arbeid van België – Parti du Travail de Belgique
Les Engagés	: Les Engagés
Vooruit	: Vooruit
cd&v	: Christen-Democratisch en Vlaams
Ecolo-Groen	: Ecologistes Confédérés pour l'organisation de luttes originales – Groen
Open Vld	: Open Vlaamse liberalen en democraten
DéFI	: Démocrate Fédéraliste Indépendant
ONAFH/INDÉP	: Onafhankelijk-Indépendant

Afkorting bij de nummering van de publicaties:		Abréviations dans la numérotation des publications:	
DOC 56 0000/000	Parlementair document van de 56 ^e zittingsperiode + basisnummer en volgnummer	DOC 56 0000/000	Document de la 56 ^e législature, suivi du numéro de base et numéro de suivi
QRVA	Schriftelijke Vragen en Antwoorden	QRVA	Questions et Réponses écrites
CRIV	Voorlopige versie van het Integraal Verslag	CRIV	Version provisoire du Compte Rendu Intégral
CRABV	Beknopt Verslag	CRABV	Compte Rendu Analytique
CRIV	Integraal Verslag, met links het definitieve integraal verslag en rechts het vertaalde beknopt verslag van de toezpraken (met de bijlagen)	CRIV	Compte Rendu Intégral, avec, à gauche, le compte rendu intégral et, à droite, le compte rendu analytique traduit des interventions (avec les annexes)
PLEN	Plenum	PLEN	Séance plénière
COM	Commissievergadering	COM	Réunion de commission
MOT	Moties tot besluit van interpellaties (beigekleurig papier)	MOT	Motions déposées en conclusion d'interpellations (papier beige)

DAMES EN HEREN,

Uw commissie heeft de artikelen 111 tot 134/5 van het wetsontwerp houdende diverse bepalingen in tweede lezing besproken tijdens haar vergadering van 21 oktober 2025.

I. — ALGEMENE BESPREKING

A. Vragen en opmerkingen van de leden

Mevrouw Caroline Désir (PS) hekelt de maatregel om de responsabiliseringsfacturen te verlichten, wat volgens haar een ongerechtvaardigd drempel-effect creëert dat indruist tegen het solidariteitsbeginsel waar het Gesolidariseerd pensioenfonds op stoelt.

De minister rechtvaardigt de regeling vanuit de noodzaak de rechthebbenden nader af te bakenen, gelet op het beperkte budget, met name door het aantal inwoners als maatstaf te nemen. Volgens de PS-fractie is die demografische drempel van 100.000 inwoners louter arbitrair. Noch de Raad van State, noch academisch onderzoek, noch de cijfers van de minister tonen de relevantie ervan aan. Er is geen duidelijke correlatie tussen dit criterium en de feitelijke financiële situatie van de lokale overheden.

De Raad van State heeft overigens benadrukt dat de minister nergens verantwoordt in welk opzicht dat getal van 100.000 inwoners relevant zou zijn, noch hoe dit zich zou verhouden tot het totale budget van de lokale overheden. Hij wijst bovendien op een grote onsamenvangendheid: of men de maatregel geniet, hangt af van de plaats van de maatschappelijke zetel, wat leidt tot discrepantie tussen twee vergelijkbare entiteiten. Twee structuren met vergelijkbare financiële kenmerken kunnen dus helemaal anders worden behandeld naargelang ze al dan niet gevestigd zijn in een gemeente die de demografische drempel overschrijdt.

Mevrouw Désir illustreert deze absurditeit aan de hand van het geval van Iris-Zuid, een openbaar ziekenhuisnetwerk dat in Anderlecht ligt maar waarvan de maatschappelijke zetel zich in Etterbeek bevindt: Iris-Zuid wordt van de regeling uitgesloten enkel en alleen omdat Etterbeek 50.000 inwoners telt. Omgekeerd zullen in Antwerpen alle lokale entiteiten – politiezones, intercommunales, openbare ziekenhuizen – zonder onderscheid voor de maatregel in aanmerking komen. In het Brussels Hoofdstedelijk Gewest, met 1,2 miljoen inwoners, zal slechts een minderheid van de besturen worden geholpen, terwijl Antwerpen, dat de helft minder inwoners telt, ten volle profijt zal trekken van de regeling.

MESDAMES, MESSIEURS,

Votre commission a examiné en deuxième lecture les articles 111 à 134/5 du projet de loi portant des dispositions diverses au cours de sa réunion du 21 octobre 2025.

I. — DISCUSSION GÉNÉRALE

A. Questions et observations des membres

Mme Caroline Désir (PS) dénonce la mesure d'allègement des factures de responsabilisation, qu'elle juge porteuse d'un effet de seuil injustifié rompant avec le principe de solidarité qui fonde le Fonds de pension solidarisé.

Le ministre justifie le dispositif par la nécessité de cibler les bénéficiaires compte tenu du budget limité, en retenant comme critère le nombre d'habitants. Pour le groupe PS, ce seuil démographique de 100.000 habitants est purement arbitraire. Ni le Conseil d'État, ni les études universitaires, ni les chiffres du ministre n'en démontrent la pertinence. Aucune corrélation claire n'existe entre ce critère et la situation financière réelle des administrations locales.

Le Conseil d'État a d'ailleurs souligné que la justification ministérielle ne précisait ni en quoi le seuil de 100.000 habitants serait pertinent, ni comment il se rattacherait au budget global des pouvoirs locaux. Il pointe en outre une incohérence majeure: le bénéfice de la mesure dépend du lieu du siège social, ce qui crée une distorsion entre entités comparables. Deux structures aux caractéristiques financières similaires peuvent ainsi être traitées de manière opposée selon qu'elles se situent dans ou hors d'une commune franchissant le seuil démographique.

Mme Désir illustre cette absurdité par le cas d'Iris Sud, réseau hospitalier public actif à Anderlecht mais dont le siège social est à Etterbeek: Iris Sud est exclu du dispositif uniquement parce qu'Etterbeek compte 50.000 habitants. À l'inverse, à Anvers, toutes les entités locales – zones de police, intercommunales, hôpitaux publics – bénéficieront de la mesure sans distinction. Ainsi, Bruxelles-Capitale, forte d'1,2 million d'habitants, ne verra qu'une minorité de ses administrations aidées, tandis qu'Anvers, deux fois moins peuplée, profitera pleinement du dispositif.

Volgens mevrouw Désir introduceert deze drempel een duidelijke territoriale breuk, zonder enige nuance. De minister neemt die scheidslijn voor lief en stelt geen alternatief voor. Een aantal middelgrote gemeenten – Genk, La Louvière, Molenbeek – hebben overigens aangekondigd naar het Grondwettelijk Hof te zullen stappen wegens schending van het gelijkheidsbeginsel.

Afgezien van het drempeleffect heeft mevrouw Désir vragen bij het uitgestuurde politieke signaal: de responsabiliseringsbijdrage stoelt op onderlinge risicospreiding tussen lokale overheden, waarbij eenieder naargelang van zijn middelen bijdraagt aan een gemeenschappelijk fonds. Door de steun voor te behouden aan de grote steden breekt de minister met dit beginsel en stelt hij een “selectieve solidariteit” in: de federale steun gaat naar de grootsten en de rest draait zonder compensatie op voor de lasten.

Volgens de spreker illustreert deze keuze de logica van een regering die de sterksten bevoordeelt ten koste van de zwaksten. Doordat de maatregel tot een fragmentatie van het stelsel leidt, dreigt hij het hele Gesolidariseerde pensioenfonds te ondermijnen, terwijl het evenwicht van dat fonds net afhangt van de cohesie tussen kleine en grote gemeenten.

Mevrouw Désir pleit voor een aanpak op basis van objectieve, samenhangende criteria: het werkelijke niveau van de pensioenkosten, het aandeel vastbenoemde ambtenaren en de financiële situatie. Over die gegevens beschikt de minister al. Het probleem is dus niet technisch maar wel degelijk politiek: het is een bewuste keuze de middelgrote gemeenten uit te sluiten van de lastenverdeling en de ondersteuning.

Mevrouw Alexia Bertrand (Open Vld) bevestigt haar standpunt dat ze reeds tijdens de eerste lezing heeft toegelicht. Zij beschouwt de aanpassing van de vermindering van de responsabiliseringsbijdrage voor de lokale besturen als een positieve stap. Wel betreurt zij dat deze maatregel niet is opgenomen binnen de bredere pensioenhervorming, maar via een afzonderlijk wetsontwerp wordt geregeld. Volgens haar worden opnieuw eerst lastenverhogingen doorgevoerd die vooral de werkende bevolking treffen, nog voor er besparingen worden gerealiseerd. Het commissielid geeft aan dat ze dit moeilijk te begrijpen vindt en dringt aan op een snelle en grondige pensioenhervorming.

B. Antwoorden van de minister

De minister verwijst voor de antwoorden op de vragen van mevrouw Désir naar het verslag van de eerste lezing (DOC 56 0963/017).

Pour Mme Désir, ce seuil introduit une fracture territoriale nette, dépourvue de toute nuance. Le ministre assume ce découpage sans proposer d'alternative. Plusieurs communes moyennes – Genk, La Louvière, Molenbeek – ont d'ailleurs annoncé un recours constitutionnel pour violation du principe d'égalité.

Au-delà de l'effet de seuil, Mme Désir s'interroge sur le message politique envoyé: la cotisation de responsabilisation repose sur un mécanisme de mutualisation entre pouvoirs locaux, où chacun contribue selon ses moyens à un fonds commun. En réservant le soutien aux grandes villes, le ministre rompt ce principe et instaure une “solidarité sélective”: aux plus gros, l'aide fédérale; aux autres, la charge sans compensation.

Selon l'intervenante, ce choix illustre la logique d'un gouvernement qui favorise les plus forts au détriment des plus fragiles. En fragmentant le système, la mesure risque de fragiliser l'ensemble du Fonds de pension solidarisé, dont l'équilibre dépend justement de la cohésion entre petites et grandes communes.

Mme Désir plaide pour une approche fondée sur des critères objectifs et cohérents: niveau réel des charges de pension, proportion d'agents statutaires, situation financière. Il s'agit de données que le ministre possède déjà. Le problème n'est donc pas technique mais bien politique: il s'agit d'un choix assumé d'exclure les communes moyennes du partage de la charge et du soutien.

Madame Alexia Bertrand (Open Vld) confirme la position qu'elle a déjà exposée lors de la première lecture. Il est positif à ses yeux d'ajuster la réduction de la cotisation de responsabilisation pour les pouvoirs locaux. Elle regrette toutefois qu'au lieu d'être intégrée à la réforme plus large des pensions, cette mesure fasse l'objet d'un projet de loi distinct. Selon elle, il y aura avant tout de nouvelles augmentations de charges, qui toucheront principalement la population active, avant même que des économies ne soient réalisées. La membre fait part de son incompréhension à cet égard et insiste sur la nécessité d'une réforme des pensions rapide et approfondie.

B. Réponses du ministre

Le ministre renvoie, pour les réponses aux questions de Mme Désir, au rapport de la première lecture (DOC 56 0963/017).

Ook geeft de minister aan dat er naarstig wordt gewerkt aan de pensioenhervorming.

Il ajoute qu'un travail assidu de réforme des pensions est en cours.

II. — ARTIKELSGEWIJZE BESPREKING EN STEMMINGEN

II. — DISCUSSION DES ARTICLES ET VOTES

TITEL 5

TITRE 5

HOOFDSTUK 1

CHAPITRE 1ER

Art. 111 tot 123

Art. 111 à 123

Over deze artikelen worden geen opmerkingen gemaakt.

Ces articles n'appellent aucune observation.

De artikelen 111 tot 123 worden achtereenvolgens aangenomen met 11 tegen 4 stemmen.

Les articles 111 à 123 sont adoptés par 11 voix contre 4.

HOOFDSTUK 2

CHAPITRE 2

Art. 124

Art. 124

Over dit artikel worden geen opmerkingen gemaakt.

Cet article n'appelle aucune observation.

Artikel 124 wordt aangenomen met 12 stemmen en 3 onthoudingen.

L'article 124 est adopté par 12 voix et 3 abstentions.

Art. 125 tot 127

Art. 125 à 127

Over deze artikelen worden geen opmerkingen gemaakt.

Ces articles n'appellent aucune observation.

De artikelen 125 tot 127 worden aangenomen met 10 stemmen en 5 onthoudingen.

Les articles 125 à 127 sont adoptés par 10 voix et 5 abstentions.

HOOFDSTUK 3

CHAPITRE 3

Art. 128 tot 131

Art. 128 à 131

Over deze artikelen worden geen opmerkingen gemaakt.

Ces articles n'appellent aucune observation.

De artikelen 128 tot 131 worden achtereenvolgens aangenomen met 11 stemmen tegen 1 en 3 onthoudingen.

Les articles 128 à 131 sont adoptés par 11 voix contre une et 3 abstentions.

HOOFDSTUK 4

CHAPITRE 4

Art. 132

Art. 132

Over dit artikel worden geen opmerkingen gemaakt.

Cet article n'appelle aucune observation.

Artikel 132 wordt aangenomen met 11 stemmen tegen 4.

Art. 133 en 134

Over deze artikelen worden geen opmerkingen gemaakt.

De artikelen 132 tot 134 worden aangenomen met 9 tegen 4 stemmen en 2 onthoudingen.

HOOFDSTUK 5

Art. 134/1 en 134/2

Over deze artikelen worden geen opmerkingen gemaakt.

De artikelen 134/1 tot 134/2 worden aangenomen met 9 tegen 4 stemmen en 2 onthoudingen.

Art. 134/3 tot 134/5

Over deze artikelen worden geen opmerkingen gemaakt.

De artikelen 134/3 tot 134/5 worden aangenomen met 12 tegen 3 stemmen.

*
* *

Het gehele wetsontwerp wordt bij naamstemming aangenomen met 9 tegen 6 stemmen.

Resultaat van de naamstemming:

Hebben voorgestemd:

N-VA: Frieda Gijbels, Axel Ronse, Eva Demesmaeker;

MR: Denis Ducarme, Florence Reuter;

Les Engagés: Isabelle Hansez, Anne Pirson;

Vooruit: Anja Vanrobaeys;

cd&v: Nahima Lanjri.

L'article 132 est adopté par 11 voix contre 4.

Art. 133 et 134

Ces articles n'appellent aucune observation.

Les articles 132 à 134 sont adoptés par 9 voix contre 4 et 2 abstentions.

CHAPITRE 5

Art. 134/1 et 134/2

Ces articles n'appellent aucune observation.

Les articles 134/1 à 134/2 sont adoptés par 9 voix contre 4 et 2 abstentions.

Art. 134/3 à 134/5

Ces articles n'appellent aucune observation.

Les articles 134/3 à 134/5 sont adoptés par 12 voix contre 3.

*
* *

L'ensemble du projet de loi est adopté, par vote nominatif, par 9 voix contre 6.

Résultat du vote nominatif:

Ont voté pour:

N-VA: Frieda Gijbels, Axel Ronse, Eva Demesmaeker;

MR: Denis Ducarme, Florence Reuter;

Les Engagés: Isabelle Hansez, Anne Pirson;

Vooruit: Anja Vanrobaeys;

cd&v: Nahima Lanjri.

Hebben tegengestemd:

VB: Kurt Moons, Ellen Samyn;

PS: Caroline Désir;

PVDA-PTB: Farah Jacquet;

Ecolo-Groen: Jeroen Van Lysebettens;

Open Vld: Alexia Bertrand.

*Hebben zich onthouden:**Nihil.**De rapportrice,*

Isabelle Hansez

De voorzitter,

Denis Ducarme

Ont voté contre:

VB: Kurt Moons, Ellen Samyn;

PS: Caroline Désir;

PVDA-PTB: Farah Jacquet;

Ecolo-Groen: Jeroen Van Lysebettens;

Open Vld: Alexia Bertrand.

*Se sont abstenus:**Nihil.**La rapporteure,*

Isabelle Hansez

Le président,

Denis Ducarme